

Волошан І.Г.

ст. викладач

Харківський національний економічний університет (Україна)

ОЦІНКА ЯКОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЄМНОСТІ ПЕРВИННИХ ОБЛІКОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Сучасний стан розвитку економіки та господарських процесів в торгівлі висуває нові вимоги до інформаційного забезпечення потреб управління. Інформація як предмет і явище несе на собі певні ознаки, які необхідно враховувати в раціоналізації роботи обліково-інформаційної системи.

Першоджерелом формування інформаційної системи підприємства є первинні облікові документи. Поліпшенню інформаційних характеристик первинних документів повинно передувати вивчення їх кількісних параметрів, одним з них є їх фізичний обсяг. Фізичний обсяг первинних документів визначає мінімальний обсяг інформаційного забезпечення підприємства про товарорух, адже саме ця вихідна інформація є першоджерелом та основою для наступної аналітичної обробки обліково-інформаційного забезпечення [1].

Ми вважаємо досить спірною можливість у всіх випадках процесу управління товарорухом заздалегідь визначити стандартний оптимальний обсяг необхідної інформації для підприємств торгівлі. Адже кожний суб'єкт господарювання має власну мету, організаційну структуру, ринки збуту, обсяги діяльності, технічне забезпечення, від яких залежить кількість та структура обліково-інформаційного забезпечення управління. Але кожне торговельне підприємство з урахуванням мети господарської діяльності та власних інформаційних потреб може визначити склад інформації з товароруху кожного структурного підрозділу, а всередині нього за кожною групою працівників. Таким чином, процес формування обліково-інформаційного забезпечення управління товарними операціями необхідно будувати за центрами відповідальності.

Незважаючи на те, що оптимальний обсяг обліково-інформаційного забезпечення управління торговельних підприємств визначити досить складно, але можливо оцінити фізичний обсяг, якість та інформаційну ємність первинних документів, які є джерелом обліково-інформаційного

забезпечитися. Необхідно відмітити, що оцінка фізичного обсягу документу, як окремого показника, не представляє жодної цінності, тому вважаємо, що фізичний обсяг обхідно оцінювати поряд з його інформаційним обсягом.

Найчастіше інформаційний обсяг документу прирівнюють до кількості знаків (реквізитів), які він містить. Вважаємо недоцільним оцінювати інформаційний обсяг документу за кількістю знаків, адже тоді фізичний обсяг документу, який також вимірюється кількістю реквізитів, буде дорівнювати інформаційному, а це не відповідає дійсності. Тому, при дослідженні облікової інформації і проектуванні бланків первинних документів вважаємо за необхідне використовувати параметр інформаційної ємності.

Інформаційна ємність первинного облікового документу це реальна кількість інформації, що вкладена в визначений фізичний обсяг.

Показник інформаційної ємності первинного облікового документу прямо пропорційний його якості. Під якістю первинного облікового документу розуміємо кількість погрібної (обов'язкової та додаткової) інформації про господарський процес за рівнем значимості. Тобто, чим більш необхідна та якісна інформація у первинному документі, тим вища його інформаційна ємність. Таким чином, між інформаційною ємністю первинного облікового документа та його якістю спостерігається пряма залежність.

Інформаційна ємність первинного облікового документу крім якості залежить від його обліково-інформаційного (фізичного) обсягу. При цьому, при збільшенні фізичного обсягу первинного документу збільшується його якість, а отже і інформаційна ємність, але до певного стану. Потім функціональна залежність змінюється і зі збільшенням обліково-інформаційного обсягу первинного документу знижується його якість та інформаційна ємність. Точка зміни функціональної залежності визначається інформаційними потребами управління та користувачів облікової інформації про товарорух. Отже, з метою оцінки якості, інформаційної ємності обліково-інформаційного забезпечення управління товарними операціями необхідно визначити склад потрібної первинної облікової інформації про товарні операції підприємства торгівлі [2].

В умовах відсутності загальноприйнятої методики оцінки якості інформаційного забезпечення та первинних документів, пропонуємо в основу методики оцінки якості облікових документів використати саме їх реквізитний склад з точки зору інформаційного навантаження. Пропонуємо визначати якість первинного облікового документу за результатом бальної оцінки реквізитів первинних облікових документів. Підсумовуванням ваги одиниць інформації (добуток кількості реквізитів за видами та їх бальної оцінки) можна визначити загальну якість (інформативність) документа за групою.

Необхідно зауважити, що отриманий показник якості облікового документу потрібно порівнювати з показником якості обліково-інформаційного забезпечення за групою первинних документів. Тобто для кожної групи документів за об'єктами обліку визначається загальна якість реквізитного складу групи первинних документів. Загальна якість реквізитного складу групи первинних документів є максимальним показником якості відповідної групи. Крім того, максимальна якість обліково-інформаційного забезпечення групи первинних документів за об'єктами обліку визначить оптимальну кількість інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, з метою підвищення оперативності управління товарними операціями на основі документальних даних виникає необхідність побудови таких облікових документів, інформаційні властивості яких відповідали б сучасним вимогам господарювання.

Література

1. Розвиток теоретико-методологічних засад обліку, аналізу, контролю і аудиту. Монографія під заг. ред. д.е.н., проф. А. А. Пилипенка та к.е.н., проф. Г. Ф. Азаренкова. – Х : ФОП Александрова К. М.: ВД «ІНЖЕК», 2012.– 640 с.

2. Волошан І. Г. Інформаційні властивості первинного облікового документу // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – № 1 (21). – серія : Економічні науки. – 2007. – С. 121 – 124.